
Opatowice, st. 35, gm. Radziejów, woj włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 32, 45-46

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Olsza, st. 10 (Gaz 350), gm. Mogilno, woj. bydgoskie - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

OLSZOWA, st. A, gm. Ujazd, woj. piotrkowskie, AZP 94-40

- ślady osadnictwa z górnego paleolitu
- obozowisko(?) kultury amfor kulistych (neolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu przez Jarosława Bronowickiego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN O/Wrocław). Finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 0,12 ha.

Celem badań była eksploracja nawarstwień kulturowych, zagrożonych zniszczeniem w wyniku budowy autostrady.

Na stanowisku zarejestrowano obecność relikwów dwu faz jego zasiedlenia. Pierwsza wiąże się najprawdopodobniej z epizodycznym pobytem grupy łowców z paleolitu górnego (znaleziono 6 artefaktów krzemiennych), druga z osadą lub obozowiskiem ludności kultury amfor kulistych. Odkryto tylko jeden obiekt nieruchomy, którym były relikw szalasu (?). W jego obrębie znaleziono niewielkie skupienie zabytków krzemiennych kultury amfor kulistych, wśród których uwagę zwraca ciosak wykonany z fragmentu głazzonej siekiery krzemiennej z krzemienia pasiastego krzemionkowego i l odłupek z tegoż surowca. Na stanowisku nie znaleziono fragmentów ceramiki.

Stanowisko jest cennym przykładem krótkotrwałego obozowiska ludności kultury amfor kulistych, tym cenniejszym, że obiekty tego rodzaju należą do najtrudniej uchwytnych archeologicznie.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Śląskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania nie będą kontynuowane.

Opalenie, st. 3, gm. Gniew, woj. gdańskie, AZP 24-45/ - - patrz: wczesna epoka żelaza

OPATOWICE, st. 35, gm. Radziejów, woj. włocławskie

- osada ludności kultury pucharów lejkowatych (z faz IIIC i V)
- osada kultury amfor kulistych (z fazy III a)
- obozowisko(?) ludności kultury ceramiki sznurowej (z fazy 4)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Marzenę Szmyt i mgr. Bartosza Józwiaka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Prahistorii, Zakład Prahistorii Polski oraz Instytut Wschodni). Finansowane przez Wojewodę Włocławskiego oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Piąty sezon badań.

Stanowisko znajduje się w północnej części tzw. Wzgórza Prokopiaka. Na podstawie wyników szczegółowych badań powierzchniowych oceniono, że jest ono największym z rozpoznanych na Wzgórzu stanowisk, gdyż zajmuje co najmniej 5400 m². Do badań dostępna jest jego wschodnia część; partię zachodnią porasta las.

Bieżący sezon był piątym etapem eksploracji stanowiska. W obrębie 8 nowych wykopów (o sygnaturach XXV - XXXII) zbadano powierzchnię 190 m². Odsłonięto 35 obiektów ziemnych, w tym 20 jam, 11 dołków posłupowych, 1 palenisko i 3 obiekty nieokreślonej kategorii (odkryte częściowo). Uzyskano znaczną ilość źródeł ruchomych: prawie 3500 fragmentów ceramiki, 98 krzemieni, 278 fragmentów kości, 1240 bryłek polepy i kilka kamieni ze śladami obróbki. W materiale ruchomym najsilniej reprezentowana była ceramika kultury pucharów lejkowatych (łącznie prawie 2100 fragmentów), następnie kultury amfor kulistych (prawie 1400 fragmentów) przy wyraźnie mniejszej ilości źródeł kultury ceramiki sznurowej (ponad 10 fragmentów).

Artefakty związane są głównie z dwiema znanymi już wcześniej fazami zasiedlenia stanowiska, a mianowicie z osadnictwem ludności kultury pucharów lejkowatych z fazy V i kultury amfor

kulistych z fazy III a.

Rozpoznano jednak także ślady dwóch innych faz osadniczych, dotąd nieobecnych na terenie stanowiska, a łączących się z ludnością kultury pucharów lejkowatych z fazy IIIC oraz kultury ceramiki sznurowej z fazy 4.

W sezonie 1998 badane były 2 strefy stanowiska: północna i południowa. W strefie północnej założono jeden wykop (XXV - o wymiarach 2 x 10 m). Usytuowano go na północ od wykopu XV w taki sposób, by uchwycić północny skraj bruku morenowego. W obrębie wykopu odsłonięto 2 obiekty ziemne (w tym jamę kultury amfor kulistych).

Pozostałe 7 wykopów (XXVI - XXXII, łącznie 170 m²) ulokowano w południowej części stanowiska. Podstawowym celem było szersze rozpoznanie skupiska źródeł rysującego się w obrębie wcześniej badanych wykopów sondażowych (XII-XIII). Zdecydowana większość źródeł była tu związana z osadnictwem kultury pucharów lejkowatych (m.in. 9 obiektów ziemnych) i kultury amfor kulistych (co najmniej 2 obiekty). Na styku wykopów XXVIII, XXIX i XXX odsłonięto obiekt zapewne należący do kultury ceramiki sznurowej (ob. 178). W wykopach XXVIII, XXIX, XXXI i XXXII uchwycono granice badanej koncentracji źródeł.

Dokumentacja z badań złożona została w archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku oraz w Zakładzie Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zbiory znajdują się w Zakładzie Prahistorii Polski IP UAM.

Bieżący sezon zakończył rozpoznawanie dwóch głównych stref osadniczych na stanowisku.

OSIEK n/WISŁĄ, st. 9, gm. Obrowo, woj. toruńskie, AZP 41-45/59

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. hab. Stanisława Kukawkę i dr. Jolantę Małecką-Kukawkę (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Archeologii i Etnologii Zakład Prahistorii w Toruniu) z grupą studentów archeologii. Finansowane przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko znajduje się w obrębie Kotliny Toruńskiej. Usytuowane jest na krawędzi IX terasy nadzalewowej Wisły. Wzdłuż podstawy terasy na przestrzeni około 2 km ciągnie się pasmo zmeliorowanych obecnie terenów łąkowych. Podłoże geologiczne stanowiska stanowią piaski luźne i żwiry. Wyniesione jest ono ponad okoliczne tereny łąkowe nieznacznie - zaledwie od 1,5 do 2,0 m.

W trakcie badań powierzchniowych, prowadzonych w ramach AZP jak i tuż przed badaniami wykopaliskowymi, określono, że stanowisko zajmuje powierzchnię około 1 ha, obejmując partie szczytowe bardzo słabo zaznaczonego w terenie cyplowatego wyniesienia.

Badaniami wykopaliskowymi objęto całą przestrzeń stanowiska. Łącznie, wykopami o wymiarach 5 x 5 m lub 5 x 2,5 m (jeden z wykopów miał wymiar 2 x 2 m), zbadano powierzchnię 479 m².

Odsłonięte w całości bądź tylko fragmentarycznie 4 niewielkie skupiska zabytków a w ich obrębie 12 obiektów (3 paleniska i 9 bliżej nieokreślonych jam). Poza wspomnianymi skupiskami materiały zabytkowe występowały sporadycznie.

Łącznie z powierzchni stanowiska i wykopów badawczych pozyskano ponad 2626 fragmentów ceramiki kultury pucharów lejkowatych, 192 krzemienie, przęślik, siekierę (motykę) kamienną o pokroju kultury późnej ceramiki wstęgowej, rozcieracz kamienny oraz kilkadziesiąt drobnych zbielonych („przepalonych”) kości. Pobrano kilka prób węgla drzewnych.

Analiza materiału ceramicznego kultury pucharów lejkowatych pozwala wstępnie datować stanowisko na fazę IIB na Kujawach (faza I na ziemi chełmińskiej). Jednocześnie w cechach zdobnictwa ceramiki zaobserwowano elementy północno-wschodnich kultur subneolitycznych.

Materiały z badań oraz komplet dokumentacji znajdują się w Instytucie Archeologii i Etnologii UMK w Toruniu.

Badania powinny być kontynuowane.